

nemohlo býti nic změněno na nabytých soukromých právech žalované strany, poněvadž tento právní názor vylučuje jakékoliv zakročení úřední, a že žalovaná strana vlastně nepozbyla nabytého práva, nýbrž naopak nabyla nového práva, totiž práva ku používání bytu dříve zakázaného, a že jest vyloučena obava, že by magistrát mohl měniti soudní rozhodnutí, neboť magistrát změnil jenom v oboru své působnosti určité skutečnosti. Míni také, že, když je přípustno, by zákaz používání bytu byl důvodem pro soudní výpověď, může zrušení zákazu býti zase důvodem pro zrušení výpovědi, důvodem zániku, nebo zastavení výpovědního nároku, že i zákon o ochraně nájemníků dopouští v §u 1 druhý odstavec čís. 9 vrácení bytu nájemníku, a to i po vystěhování, tedy po právoplatné výpovědi, když majitel nezačne do 3 měsíců se stavbou. Těmito vývody nebyly však vyvráceny správné, věci i zákonu vyhovující důvody napadeného rozsudku. Právní otázkou této rozepře jest, zda výměrem magistrátu ze dne 13. května 1925 učiněné prohlášení, že magistrát prozatím nebude naléhati na majitele domu, by místnost vyklidil, a bude trpěti její obývání Františkem H-em (žalobcem), pokud nynější poměry bytové se nezlepší, může býti považováno za skutečnost vymáhaný nárok žalované strany zrušující nebo zastavující. Odvolací stolice právem zodpověděla tuto otázku záporně. Onen výměr byl sice vydán »dodatkem ku výměru ze dne 19. února 1925«, jenž v řízení okresního soudu byl výpovědnímu soudu podnětem, že podle §u 1 první odstavec zákona ze dne 25. dubna 1924, čís. 85 sb. z. a n. svolil ku výpovědi, ale výměrem zprvu uvedeným nebyl poslednější výměr ani zrušen, ani zastaven, nýbrž byl pouze zřízen stav jakési neurčité, na liberalitě stavebního úřadu spočívající dočasnosti, že tento úřad prozatím nebude naléhati na majitele domu, by místnost vyklidil, a bude trpěti její obývání Františkem H-em, pokud nynější poměry bytové se nezlepší. Nebyl tedy tímto aktem liberality zrušen zákonitě vydaný úřední výměr vyklizovací, ukládající pronajímateli pod následky trestního řízení, by byt vyklidil. Ostatně odvolacím soudem bylo zjištěno, že se řečeným výměrem ze dne 13. května 1925 nestaví vykonatelnost magistrátního nařízení, poněvadž žádost podána byla pouze nájemníkem, jenž k jejímu podání ani není legitimován a nebyla podána majitelem domu. Poněvadž vymáhaný nárok s hlediska §u 35 ex. ř. nedoznal nijaké změny, právem rozhodla odvolací stolice zamítavě o žalobním nároku.

Čís. 5698.

Obec, uzavřevši lombardní zápůjčku za účelem úpisu válečné půjčky, má právní zájem (§ 228 c. ř. s.) na zjištění, zda jest dluh po právu.

V tom, že obec nepozastavila výpisů z účtu ani dobropisu úroků z válečných půjček, nelze spatřovati uznání dluhu (zápůjčky za účelem úpisu válečných půjček).

V případě §u 1041 obč. zák. možno se domáhati náhrady i tenkrát, nedostavil-li se očekávaný prospěch.

Žalobě obce proti bance, by bylo zjištěno, že žalující obcí předsevzaté upsání 70.000 K nom. V. rak. válečné půjčky a zjednání lombardní půjčky u žalované strany za příčinou tohoto upsání není po právu, — bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Pod důvodem nesprávného právního posouzení případu vytýká žalovaná rozsudku toto: Soud první stolice neprávem prý poukazuje k tomu, že výsledek právního jednání objevuje se teprve nyní; právní jednání bez příkazu bylo prý již v roce 1916 skončeno, soud sám prý nepochybuje o tom, že v té době ono jednání pro obec bylo výhodné a ta doba prý je pro posouzení výhodnosti ve smyslu §u 1037 obč. zák. jediné směrodatnou. Budiž již nyní poukázáno k tomu, že již z formálního důvodu nejsou přípustny námitky žalované, pokud by chtěla uplatňovati jakékoli nároky z důvodu jednání bez příkazu (§ 1037 a 1041 obč. zák.), protože žalobní prosba zní na zjištění, zda trvá smlouva po právu čili nic, kterážto otázka však musí zůstatí nedotčena otázkou další, zda má snad žalovaná vůči žalobkyni nějaké nároky z jiného právního důvodu, který by pak žalovaná mohla uplatňovati odděleně. Avšak nepřihlížeje k tomu, nelze se žalovanou ani po věcné stránce souhlasiti. Jednání bez příkazu jest zajisté mimořádným výjimečným případem, dlužno jej tedy posuzovati opatrně a přesně. Zda takové právní jednání vedlo k jasnému a převážnému prospěchu, nelze poznati a zjistiti již v době, kdy právní jednání bylo ukončeno, to jest, kdy nastaly právní skutečnosti, jimiž poměr právní byl utvořen, nýbrž teprve až je zlikvidován celý obchod tak, by se daly přehlédnouti jeho vývody a ztráty. Nelze o tom pochybovati, že v tom smyslu bylo lze o výhodnosti upisování válečných půjček usuzovati teprve tehdy, až se ujasnila otázka jejich konečné rentability a jejich uznání, což se stalo teprve v poslední době, nyní, jak správně usuzuje napadený rozsudek. Že tu v upsání nelze shledávati výhod, ani žalovaná strana nepopírá. Žalovaná neprávem se dovolává také §u 1041 obč. zák., který se nedá kumulovati s §em 1037 obč. zák. § 1041 má na mysli případ, že někdo ku prospěchu druhého obětuje svou věc. V takovém případě jest zajisté spravedливо, by se mu dostalo náhrady i tenkrát, kdyby se očekávaný prospěch nedostavil. Než takového případu zde není. Žalovaná marně se snaží případ sestrojiti tak, jakoby nebylo šlo o právní jednání, nýbrž o vynaložení peněz. Neprávem poukazuje také k §u 877 obč. zák. Vždyť se v tomto sporu jedná jediné o to, zda pozůstává tvrzený právní poměr, to jest úpis a zápůjčka lombardní, po právu čili nic, nikoli o to, co by žalovaná v tom či onom případě mohla požadovati, jak ostatně již nahoře bylo řečeno. Žalované nelze však přisvědčiti ani pokud se týká tvrzeného uznání dluhu. Nelze především pochybovati o tom, že k platnému uznání dluhu potřeba všech náležitostí, kterých zákon vyžaduje k platnosti původního právního poměru, o jehož uznání se jedná, tedy také všech náležitostí po stránce formální. Jenom v těch případech, kde by tomu tento požadavek nebránil, mohlo by se tedy jednati o uznání konkludentními činy, čemuž však v souzeném případě tak není. Jako při původním právním poměru, tak i při uznání nestačí pouhý projev (starostou), nýbrž musí zde býti skutečná vůle

orgánu k příslušnému rozhodnutí povolaného, bez níž nemůže dojít ke smlouvě ani tehdy, kdyby druhá strana smluvní byla v dobré víře. K uznání je dále potřeba vůle uznati určitý závazek jako právně pozůstávající, při čemž musí býti jakýkoli omyl na straně uznávajícího vyloučen. Plyne to z pozitivního předpisu §u 1431 obč. zák., protože ani samo placení, které jinak každou obligaci ruší, nemá tohoto účinku, byl-li platící o existenci dluhu na omylu. Předpisy §§ 871 a 876 obč. zák. nemají zde místa. Je-li tedy v souzeném případě bezvadně zjištěno, že zde dluhu a tedy právního závazku obce nebylo, nelze ani v konaných splátkách a tím méně ovšem v prostém zařazení do rozpočtu spatřovati platné uznání dluhu, kdyžť ani žalovaná netroufá si tvrditi, že by byla obec bez výhrady platila, ačkoli věděla, že dlužna není (§ 1432 obč. zák.). Ostatně i tu přisvědčiti jest napadenému rozsudku, že by uznání bylo musilo býti projevono vůči druhé smluvní straně a nikoli pouze vůči dozorčímu úřadu. S vytýčeného hlediska jeví se býti nerozhodným, jednala-li obec z vlastního popudu či z popudu vyšedšího od zemského úřadu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc správně po právní stránce. Neprávem vytkla dovolatelka odvolacímu soudu, že nezabýval se námitkami jejími uplatňujícími nárok z jednatelství bez příkazu nebo z bezdůvodného obohacení. Odvolací soud přes opačný svůj názor, vyslovený na začátku příslušných důvodů, zabýval se těmito námitkami a uznal je neoprávněnými. Pouze co do § 877 obč. zák. poukázal na prosbu žalobní, podle níž má býti zjištěno jedině, že lombardní dluh žalující obce z úpisu 5. válečné půjčky vůči žalované bance není po právu. Nejde tudíž žalující obci, než o neplatnost tohoto lombardního, t. j. zápůjčkového dluhu, a není proto třeba uvažovati o případných nárocích žalované banky z důvodu §u 877 obč. zák., jež pozůstávají nedotčeny tímto sporem. Ostatní otázky, v jichž řešení shledává dovolatelka nesprávně právní posouzení věci, byly probrány opětně v četných jiných sporech, a to i v sporech, v nichž nynější dovolatelka byla stranou a to ve smyslu názoru vysloveného v tomto sporu již odvolacím soudem i soudem první stolice. Postačí proto poukaz na důvody napadeného rozsudku. To platí v první řadě o domnělém uznání sporného dluhu. K tomu nepostačilo ani nepozastavení výpisů z účtů, ani dobropis úroků z válečných půjček, neboť nebylo zjištěno, že žalovaná obec činila tak u vědomí neplatnosti původního závazku v úmyslu nahraditi tento neplatný závazek platným. Není proto třeba uvažovati o tom, zda obec jako právnická osoba může uznati závazek i konkludentními činy a po případě i bez usnesení obecního výboru založiti tím platný závazek. Pokud dovolatelka poukazuje na § 1041 obč. zák., odkazuje se na správné důvody napadeného rozsudku, souhlasící s doslovem tohoto zákonného předpisu. Totéž platí o případném nároku z jednatelství bez příkazu, kteráž otázka byla probrána odvolacím soudem úplně výstižně. V každém případě musila by

žalovaná banka, uplatňujíc vůči žalující obci nároky z bezdůvodného obohacení na její újmu, uvéstí a prokázati, oč byla žalující obec bezdůvodně obohacena, t. j. co přešlo z jejího do jmění žalující obce, a oč se toto zvětšilo. Avšak o to nejde ve sporu, v němž žalující obec domáhá se jedině zjištění, že není po právu dluh ze zápůjčky učiněný za účelem úpisu válečné půjčky. Na tuto otázku bylo právem přisvědčeno. Právní zájem žalující obce na tomto zjištění nebyl v dovolání napaden a není důvodu o něm pochybovati. Žalobkyni šlo jen o zjištění neplatnosti lombardního dluhu a nároků žalované banky odvozených ze sporné zápůjčky. Tímto zjištěním byl spor rozhodnut bez ohledu na případné jiné nároky žalované banky.

Čís. 5699.

Odměna z obratu v průmyslových (obchodních) podnicích jest dle své povahy a podstaty provisi z obchodů; nelze ji pokládati ani za pohledávku platovou, ani za pohledávku pozůstávající v opětuujících se důchodech ve smyslu Šu 299 ex. ř., ani za pevný a stálý plat, jaký předpokládá zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 27. ledna 1926, R I 1010/25.)

Soud první stolice povolil ku vydobytí peněžité pohledávky exekuci zabavením jedné třetiny 2% odměny z obratu, kterou má dlužník ve svém postavení jako technický inženýr firmy T. R e k u r s n í s o u d exekuční návrh zamítl. D ů v o d y: Odměna z obratu v podnicích průmyslových, pokud se týče obchodních jest dle své povahy a podstaty provise z obchodů, závislá teprve od ještě zcela neurčitého uzavření jednotlivých, napřed ještě zcela neurčitých obchodů, jež tudíž také ve své výši jsou zcela neurčité; nelze proto pokládati důchody z provise ani za pohledávku platovou, ani za pohledávku, pozůstávající v opětuujících se důchodech ve smyslu Šu 299 ex. ř. K tomu přistupuje, že vedení exekuce na peněžité pohledávky dlužníka jako objekt exekuce předpokládá dle Šu 294 ex. ř. pohledávky právě již tu jsoucí, třeba ještě ne právě již dospělé. Strana vymáhající však ve svém návrhu ohledně 2% odměny z obratu takové již tu jsoucí pohledávky ani netvrdila ani neuvedla, označivši ve svém návrhu jako předmět exekuce pouze: »2% odměnu z obratu« bez dalšího bližšího udání, zda a z kterých již uzavřených obchodů odměna z obratu straně povinné již vznikla. Neodpovídá tudíž exekuční návrh předpisům Šu 54 čís. 3 ex. ř. Dále sluší uvážiti, že zákon ze dne 15. dubna 1920, čís. 314 sb. z. a n., jehož účelem bylo jednak sjednocení předpisů o exekuci na platy zaměstnanců ve službách veřejných i soukromých, jednak, a to hlavně, stanovení vyššího existenčního minima ve prospěch zaměstnanců, podrobuje sice exekuci platy jakéhokoliv druhu, avšak pouze platy pevné, stálé, jak plyne jednak z výpočtu platů těch v § 1 (platy služební, mzdy týdenní, denní a p.), jednak z ustanovení Šu 3, vylučujícího vedle pevných platů určité druhy platů z exekuce (Vide rozh. nejv. soudu ze dne 17. července 1906,